

GOZDNE UČNE POTI IN PROSTORSKO-GRADBENA ZAKONODAJA

Primerjava ureditve pred in po sprejemu zadnje novele Zakona o graditvi objektov

1. Gozdne učne poti po Zakonu o graditvi objektov

Z uveljavitvijo *Zakona o graditvi objektov*¹ (v nadaljnjem besedilu: ZGO-1) v letu 2003 je bila v slovenski pravni red uvedena delitev vseh objektov v tri kategorije: zahtevne, manj zahtevne in enostavne. Uvrstitev konkretnega objekta v eno od teh kategorij je pogojevala praktično vse vidike njegove graditve: projektiranje, pridobivanje upravnih dovoljenj in tudi samo gradnjo. Razumljivo so bili vsi ti elementi praviloma najbolj obsežni pri zahtevnih, najmanj pa pri enostavnih objektih. Ravno slednji so predstavljali največjo novost napram prejšnjim zakonskim ureditvam, saj zanje ni bilo potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja. Natančno določitev vrst zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov pa je prinesel *Pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči*² (v nadaljnjem besedilu: Pravilnik).

Skladno s Pravilnikom so bile gozdne učne poti uvrščene med enostavne objekte, in sicer med *pomožne kmetijsko-gozdarske objekte*, definirane pa so bile kot »*ozek pas zemlje, pripravljen za hojo po gozdu*«, in sicer brez pogojev (6. točka prvega odstavka 8. člena Pravilnika). To pomeni, da so se gozdne učne poti lahko postavljale oziroma urejale brez gradbenega dovoljenja, enako pa je veljalo tudi za postavljanje pripadajoče opreme, ki jo najdemo na takih poteh (usmerjevalne table in znaki za označevanje naravnih vrednot, zavarovanih območij, ..., sprehajalnih in učnih gozdarskih poti – četrta alineja 28. člena Pravilnika; ograditev posameznih delov gozda..... zaradi varstva naravnih znamenitosti oziroma redkosti ali zaradi znanstveno raziskovalnih proučevanj, dalje označitev zavarovanih območij v naravi, vključno z njihovo ograditvijo, če je takšna ograditev predvidena z načrtom upravljanja zavarovanega območja – druga in sedma alineja šeste točke 30. člena Pravilnika).

Dejstvo, da za postavitev gozdne učne poti gradbeno dovoljenje ni bilo potrebno, pa seveda ne pomeni, da ni bilo tudi nikakršnih drugih pogojev oziroma omejitev, ki bi jih pri tem bilo potrebno upoštevati oziroma izpolniti. Tako kot za vse druge objekte, je moral investitor tudi pri učnih poteh izkazovati oziroma razpolagati s **pravico graditi**. Najbolj enostavno povedano to pomeni, da je moral investitor biti lastnik zemljišča, po katerem je želel speljati učno pot oziroma da je moral imeti kakšno drugo stvarno ali obligacijsko pravico, ki mu je omogočala gradnjo oziroma izvajanje del na teh zemljiščih (prvi odstavek 56. člena ZGO-1). Nadaljnji pogoj je bil ta, da je moral pri gradnji oziroma postavljanju učne poti **upoštevati tudi lokacijske pogoje**, ki jih glede oblikovanja in postavitve objektov določajo izvedbeni prostorski akti (19. člen Pravilnika). Le-ti sicer redko vsebujejo določila, ki bi se nanašala na enostavne objekte, še bolj poredko pa vsebujejo določila o gozdnih učnih poteh, a investitor je moral to preveriti in jih – če so obstajali – upoštevati. Preverjanje prostorskih izvedbenih

¹ Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 11/05 – Odl. US in 126/07

² Uradni list RS, št. 114/03, 130/04 in 100/05

aktov pa se je opravilo s pridobitvijo lokacijske informacije, kar je skladno z ZGO-1 tudi bil obvezen pogoj za postavitve enostavnih objektov (tretji odstavek 3. člena ZGO-1). Investitor je tako moral pred začetkom postavljanja oziroma izvedbe del na učni poti na občini nujno **pridobiti lokacijsko informacijo**. Nenazadnje pa je Pravilnik tudi določil, da mora investitor, kadar postavlja enostavne objekte v območjih varovalnih pasov gospodarske javne infrastrukture ali v območju, ki je s posebnimi predpisi opredeljeno kot varovano območje, **pridobiti soglasje** pristojnega organa oziroma službe (16. člen). Navedeno pomeni, da je bilo potrebno za gozdne učne poti, ki bi se nahajale v območju varovalnega pasu gospodarske javne infrastrukture, pridobiti soglasje njenih upravljavcev, za poti, ki bi se nahajale v varovanih območjih, pa od zanje pristojnih služb. Za gozdne učne poti je to običajno pomenilo predvsem soglasje območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, verjetno pa pogosto tudi soglasja s področja ohranjanja narave, upravljanja vod, varstva kulturne dediščine in kmetijstva. Vrste varovalnih pasov in varovanih območij ter z njimi povezanih soglasij je Pravilnik urejal v svojem 17. in 18. členu.

Režim postavljanja gozdnih učnih poti je bil torej pod ZGO-1 ter Pravilnikom sledeč:

Za njihovo postavljanje gradbeno dovoljenje ni bilo potrebno, pač pa je investitor moral imeti pravico graditi, predhodno je moral preveriti lokacijske pogoje iz prostorskih izvedbenih aktov in (predvsem v ta namen) pridobiti lokacijsko informacijo, tako da je bila gradnja enostavnega objekta skladna s prostorskimi akti, v primeru, da je pot potekala v varovalnih pasovih gospodarske javne infrastrukture oziroma po varovanih območjih, pa je moral pridobiti še soglasje upravljavcev oziroma skrbnikov te infrastrukture oziroma območij.

2. Gozdne učne poti po zadnji noveli Zakona o graditvi objektov

Z *Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov*³ (v nadaljnjem besedilu: ZGO-1B), ki se je začel uporabljati v aprilu 2008, je prišlo do nekaterih sprememb tudi v na področju enostavnih objektov. ZGO-1B v uveljavljeno delitev objektov na zahtevne, manj zahtevne in enostavne uvaja še nezahtevne objekte, tako da gre današnja ureditev po osi zahtevni-manj zahtevni-nezahtevni-enostavni objekti. Posledično je bil sprejet tudi nov podzakonski predpis, ki natančneje ureja vrste teh objektov in ki je v celoti razveljavil ter nadomestil Pravilnik. Gre za *Uredbo o vrstah objektov glede na zahtevnost*⁴ (v nadaljnjem besedilu: Uredba). Ta je skrčila nabor enostavnih objektov oziroma je kar nekaj dosedanjih enostavnih objektov prekategorizirala v nezahtevne objekte. Za te je tako znova potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, vendar pa na način in po postopku, ki je nekoliko lažji od gradbenih dovoljenj za zahtevne oziroma manj zahtevne objekte. Enostavni objekti pa se še vedno lahko pričnejo graditi brez gradbenega dovoljenja, mednje pa se še vedno uvrščajo tudi gozdne učne poti, ki so v Uredbi definirane nekoliko drugače kot v pravilniku, namreč kot »*ozek pas z naravnim materialom utrjenega zemljišča, pripravljen za hojo po gozdu*« (točka b. 16. člena Uredbe). Razlika je torej v tem, da se po novem eksplicitno zahteva, da gre za pas zemljišča, ki je utrjeno, in to z naravnim materialom. Drugih oziroma drugačnih pogojev za gozdno učno pot pa Uredba ne določa. Pravzaprav je v Uredbi spričo dejstva, da je bilo precej enostavnih objektov prekategoriziranih med nezahtevne, in da so bili tisti, ki so ostali med enostavnimi, posledično deležni še nadaljnje deregulacije, tudi za gozdne poti oziroma z njimi povezana pripadajoča dela manj določb oziroma zahtev kot v Pravilniku. Uredba tako več ne vsebuje določb, kot sta jih vsebovala zgoraj citirani 28. in 30. člen Pravilnika, kar

³ Uradni list RS, št. 126/07

⁴ Uradni list RS, št. 37/08

pomeni, da je zdaj postavljanje usmerjevalnih tabel in znakov za označevanje učnih poti kot tudi označitev zavarovanih območij v naravi, vključno z njihovo ograditvijo, povsem deregulirano.

Obveznost pridobivanja soglasij kadar gre za poseganje v varovalne pasove gospodarske javne infrastrukture oziroma v varovana območja še naprej ostaja, spremenil pa se je obseg tega urejanja, saj je Pravilnik tej tematiki namenil dva zares izčrpna člena (16. in 17. člen), medtem ko Uredba to ureja na bistveno krajši način (5. in 6. člen).

Največjo razliko napram prejšnji ureditvi pa je pravzaprav že pred ZGO-1B prinesel *Zakon o prostorskem načrtovanju*⁵. Ta je namreč v svojem 105. členu določil, da z dnem njegove uveljavitve ne glede na določbe drugih predpisov predložitve lokacijske informacije ni več obvezna v nobenem postopku in da lokacijska informacija tudi ni več pogoj za izvedbo enostavnih posegov v prostor. Pri pripravi ZGO-1B je bila ta odločitev dosledno upoštevana, tako da je bila nato tudi iz gradbene zakonodaje črtana obveznost predhodnega pridobivanja lokacijske informacije. Ker pa še naprej ostaja obveznost, da enostavni objekti ne smejo biti v nasprotju s prostorskimi akti, lahko lokacijska informacija še vedno služi kot neobvezna, a verjetno najpriročnejša podlaga za preveritev skladnosti.

Režim postavljanja gozdnih učnih poti je bil torej po ZGO-1B ter Uredbi sledeč:

Gozdne učne poti se postavljajo brez kakršnegakoli dovoljenja, pri čemer tudi ni več potrebna lokacijska informacija. Še vedno pa ostaja zahteva po tem, da niso v nasprotju s prostorskimi akti, da ima investitor izkazano pravico graditi in da je v primeru poseganja v varovalne pasove gospodarske javne infrastrukture oziroma v varovana območja potrebno najprej pridobiti soglasje njihovega upravljavca oziroma pristojnega organa.

3. Prihodnost

Bolj kot samo dovoljevanje po gradbeni zakonodaji, ki je za gozdne učne poti pravzaprav vzpostavila najbolj blag režim z le najbolj osnovnimi zahtevami in pogoji, bo na tem področju aktualna prostorska zakonodaja, natančneje tisti njen del, ki ureja evidentiranje stanja in režimov v prostoru (prostorski informacijski sistem). Gozdne učne poti kot »polnopraven« poseg oziroma stanje v prostoru ter kot sredstvo obveščanja in ozaveščanja glede naših gozdov si vsekakor zaslužijo ustrezno evidentiranost in upoštevanje pri bodočem prostorskem načrtovanju, zato bi veljalo razmisliti o ureditvi tega vprašanja na način, kot je bilo to pred kratkim urejeno na področju planinskih poti, katerih prikaz je tudi postal del prostorskega informacijskega sistema.

- Luka Ivanič

⁵ Uradni list RS, št. 33/07 in 70/08 – ZVO-1B